

Protocol pesten

SmdB het Visnet 2022

Inhoud

Inhoud	2
Doel pestprotocol.....	3
Rol van de anti-pestcoördinator (APC).....	4
Wat is pesten?	5
Preventie	6
Bijlage 1: Stappenplan preventief	9
Bijlage 2: Stappenplan Curatief.....	10
Bijlage 3: Signaalkaart pesten	11

Doel pestprotocol

Door het consequent aandacht besteden aan het onderwerp pesten willen we het pesten op onze school voorkomen. Hierbij is een actieve houding een vereiste. In dit protocol is het beleid beschreven en biedt zo houvast aan directie, leerkrachten, leerlingen en ouders.

Dit protocol is een onderdeel van het veiligheidsplan.

Rol van de anti-pestcoördinator (APC)

De APC heeft een actieve rol in het voorkomen en tegengaan van pesten.

De APC zorgt voor de uitvoering van dit protocol.

De APC ondersteunt de IB-er en de leerkrachten bij voorkomende incidenten. Zo nodig en in overleg met de IB-er en de leerkrachten neemt de APC de uitvoerende rol op zich. Hij betreft de leerkrachten wel altijd bij de acties en informeert het management.

De APC is, naast de leerkrachten, het aanspreekpunt voor leerlingen en ouders. Zij kunnen bij de APC incidenten melden en zorgen bespreken. De APC bespreekt deze meldingen altijd met de verantwoordelijke leerkracht en informeert de IB-er en het management. Eventueel zoekt de APC samen met de ouders en de leerlingen naar passende hulp en de APC is op de hoogte van het verloop van het hulptraject.

Wat is pesten?

Bij pesten is sprake van herhaaldelijk verbaal of fysiek beschadigen van een ander en/of het sociaal uitsluiten van de ander uit de groep.

Pestgedrag wordt dus niet per se gedefinieerd door de handeling zelf, maar meer door de bedoeling van die handeling (schaden, buitensluiten).

Preventie

- Tijdens de Bijbellessen en op andere momenten, die zich daarvoor lenen, wordt er gesproken over onze christelijke levensvisie, die verwoord worden door Jezus Christus zelf in Mattheüs 22:37-40, waarin staat: *"En Jezus zeide tot hem: Gij zult liefhebben de Heere uw God met geheel uw hart en met geheel uw ziel en met geheel uw verstand. Dit is het eerste en grote gebod. En het tweede, aan dit gelijk is: gij zult uw naaste liefhebben als uzelf. Aan deze twee geboden hangt de ganse Wet en de Profeten."*
- Door het inzetten van groepsvormende activiteiten (en zgn. groene spelen) aan het begin van het schooljaar proberen we een positief groepsklimaat te creëren, waarin elk kind zich kan ontplooiën en een positief zelfbeeld kan ontwikkelen. Van belang is hierbij het vormen van groepsregels, die voldoen aan de vier basis regels:
 - Iedereen voelt zich veilig in de groep
 - We respecteren elkaar
 - We communiceren positief met elkaar
 - We werken samen en helpen elkaar

Wanneer dit nodig is, maar zeker na elke vakantie wordt er opnieuw aandacht besteed aan een positief groepsklimaat.

De APC brengt dit onder de aandacht van de leerkrachten voor de start van het nieuwe schooljaar en herinnert de leerkrachten hieraan voor een vakantie.

Aan het begin van elk schooljaar, in de derde week van september (de week tegen het pesten) wordt er in de groep aandacht besteed aan pesten. Bij de startvergadering wordt hier aan herinnerd.

- De APC bezoekt aan het begin van het schooljaar alle groepen. Dit kan voorafgaande aan het monitor moment. De aanpak wordt besproken, evenals het nut van de vragenlijsten en de rol van de APC. Deze rol is bekend bij de leerkrachten en wordt door middel van een nieuwsbrief/nieuwsbericht op de website/schoolgids/ouderavond ook onder de aandacht gebracht bij de ouders.
- Voor de herfstvakantie worden door de leerlingen vragen beantwoord, die gebruikt worden om een sociogram te maken. Deze sociogrammen worden bekeken door de APC en de leerkrachten. Signalen uit deze lijst worden besproken en zo nodig worden er acties ondernomen.
- Voor de herfstvakantie worden door de leerkrachten van groep 3 t/m 8 de ZIEN-vragenlijst ingevuld, besproken tijdens de werkvergadering van Zien en zo nodig worden er acties ondernomen.

Indien de APC niet de intern begeleider is wordt deze ook op de hoogte gebracht van signalen die duiden op pesten en de eventuele acties besproken.

- De leerlingen van groep 5 t/m 8 vullen de ZIEN leef- en leerklimaat in (inclusief vragen over pesten) en de vragenlijst veiligheid. Deze worden bekeken door de leerkrachten, besproken met de intern begeleider en de APC en zo nodig worden ook acties besproken en ondernomen.

Bij een signaalscore van Pestbeleving en Pestgedrag wordt er een gesprek met de leerling gehouden.

- Op school werken we met PBS (Positive Behaviour Support), aangevuld met de methode "Kinderen en hun sociale talenten". De leerkrachten gebruiken deze methode als aanvulling voor het vormgeven van lessen sociaal-emotionele ontwikkeling. Leerkrachten proberen tijdens deze lessen alert te zijn op signalen van mogelijke problemen op dit gebied en bespreken dit zo nodig met de kinderen, ouders, collega's, APC en de intern begeleider.

Curatief

Mocht er sprake zijn van een situatie waarin gepest wordt, dan volgen wij de 'Vijf sporen' aanpak:

1. De verantwoordelijkheid van de school/leerkrachten.

De leerkracht/ ouder/ leerling meldt een incident bij de APC, IB-er en/of teamleider. De APC wordt altijd op de hoogte gebracht van het incident. Er wordt een notitie gemaakt in ParnasSys bij de gepeste en de pestende leerling. De categorie van de notitie heet: Pestprotocol. Ook zijn er in de groepen 5 t/m 8 zogenaamde brievenbussen aanwezig, waarin leerlingen briefjes kunnen doen en zo kunnen melden als ze gepest worden. Een keer per week wordt de brievenbus geleegd door de APC.

2. Steun bieden aan de leerling die gepest wordt.

Er wordt altijd individueel met de leerling gepraat, zodat de leerling zijn verhaal kan doen en de leerkracht in kan schatten of er sprake is van pesten. Met het kind wordt overlegd over en gewerkt aan mogelijke oplossingen.

3. Steun bieden aan het kind dat zelf pest.

Er wordt altijd individueel met de leerling gepraat, zodat de leerling zijn verhaal kan doen en de leerkracht in kan schatten of er sprake is van pesten. Als er sprake is van pesten moet met het kind besproken worden wat pesten voor een ander betekent. Het kind moet ook geholpen worden om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen. Vervolgens wordt het kind ook geholpen om zich aan regels en afspraken te houden.

Een voorwaarde is ervoor te zorgen dat het kind zich veilig voelt en dat er uitgelegd wordt wat de leerkracht (of anderen) gaan doen om het pesten te stoppen. Stel grenzen en verbind daar consequenties aan. Er worden follow-up gesprekken gehouden.

De leerkracht kan dit zelf doen of het overdragen aan de APC. De APC wordt altijd geïnformeerd over de gesprekken. Dit wordt ook aan de leerling kenbaar gemaakt. De APC bewaakt het proces.

4. De ouders van het gepeste en het pestende kind steunen.

De leerkracht, APC of ander verantwoordelijke meldt in het geval van pesten die altijd aan de ouders van de gepeste en de pestende leerling en bespreekt de te volgen maatregelen. Er wordt informatie en advies geven over pesten en de manieren waarop pesten kan worden aangepakt. Zo nodig worden ouders doorverwezen naar deskundige ondersteuning. Als de leerkracht deze melding doet, bespreekt hij altijd met de APC de informatie gekregen uit deze gesprekken en de acties die ondernomen zijn.

5. De middengroep (de rest van de klas) betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem.

De leerlingen kunnen altijd peestsituaties melden bij de leerkrachten/ vertrouwenspersoon (i.b.)/ APC. Ook kunnen ze gebruik maken van de brievenbus, die op twee locaties binnen de school aanwezig zijn. Een in de gang middenbouw en een bij de aula. Of ze kunnen een briefje geven aan de leerkracht/APC. Als er gepest wordt, dan volgt een gesprek met alle kinderen van de groep over pesten en over hun eigen rol daarbij. Er wordt met de kinderen overlegd over mogelijke oplossingen en over wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen. Er wordt samen met de kinderen gewerkt aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen. De leerkracht/APC voert deze gesprekken en ziet toe op het uitvoeren van de oplossingen. Zowel de leerkracht als de APC zijn altijd op de hoogte van informatie uit het gesprek en de mogelijke oplossingen.

Deze aanpak moet systematisch zijn, er moet steeds op terug gekomen worden. Tijdens de groeps- en leerlingbesprekingen (2 x per jaar) zal dit genoemd worden.

De "[Signaalkaart Pesten](#)" kan een goed hulpmiddel zijn om een situatie goed in te schatten.

Deze aanpak wordt tijdens de startvergadering weer onder de aandacht gebracht.

Ouders

1. Tijdens de contactmomenten met de ouders wordt er altijd gevraagd naar het welzijn van de kinderen. Zo nodig wordt er contact opgenomen met de ouders.
2. In de schoolgids en op de website is ook aandacht besteedt aan "Pesten" en worden ouders opgeroepen om contact met de school op te nemen als zij weten of vermoeden dat er kinderen gepest worden.
3. Zo nodig worden er ook in de nieuwsbrief of de weekbrieven aandacht besteed aan dit onderwerp.
4. Ouders kunnen altijd contact opnemen met de APC om situaties of zorgen te bespreken.
5. Op de website van onze school staan de volgende tips voor ouders:

Doen

- Ga het gesprek aan met school
- Houd de communicatie open en positief
- Zoek samen naar een oplossing
- Blijf in gesprek met het kind
- Houd het belang van het kind in het oog

Niet doen

- In de vechthouding staan ten opzichte van school
- Emoties de vrije loop laten
- Het gesprek aangaan met de pester of diens ouders

Bijlage 1: Stappenplan preventief

Hele schooljaar	Tijdens Bijbellessen en andere lessen waar nodig aandacht besteden aan sociale veiligheid en omgangsvormen	Leerkracht
Tijdens oudercontacten	Informatie over pesten vragen	leerkracht
Aug. sept.	Gouden weken → groepsvormende activiteiten	Leerkracht
	Groepsregels maken	Leerkracht
3 ^e week september	Week tegen pesten	Leerkracht
	Aandacht besteden aan pesten in de nieuwsbrief	IB/management
Begin okt.	Bezoek APC aan groepen – bespreken aanpak	APC/IB
Begin okt.	Aandacht voor pesten in nieuwsbrief/website	IB/management
Voor de herfstvakantie	Sociogram maken	leerkracht
Na de herfstvakantie	Groepsvormende activiteiten: bijv. groene spelen	leerkracht
oktober	Observatielijst ZIEN ingevuld	leerkrachten
oktober	Groep 5 en 6 invullen vragenlijst Leef- en Leerklimaat	Leerlingen APC/IB
oktober	Groep 7 en 8 invullen vragenlijst Leef- en leerklimaat en Sociale vaardigheden	Leerlingen APC/IB
oktober/november	Tijdens de werkvergadering van Zien: lijsten bespreken, signalen bespreken, ter voorbereiding op ouderavond.	Leerkrachten, APC/IB
januari	Tijdens de zilveren weken (na kerstvakantie) aandacht geven aan groepsvormende activiteiten	Leerkrachten
februari	Tijdens leerlingbespreking bespreken van signalen	Leerkrachten, APC/IB
april	Dag tegen het pesten → Aandacht aan besteden in groep en nieuwsbrief	Leerkrachten/IB/ management
Eind schooljaar	Afsluiting van groepsvorming. Signalen doorgeven aan nieuwe leerkracht.	leerkrachten

Bijlage 2: Stappenplan Curatief

1	Melding incident door leerkracht/ouder/leerling	APC/IB
2	Notitie in Parnassys (Pestprotocol) bij gepest en pestende kind	Leerkracht in overleg met APC/IB
3	Gesprek met leerling die gepest wordt	
4	Gesprek met leerling die pest	
5	Gesprek met ouders van beide kinderen	
6	Rest van de groep betrekken bij oplossing	
7	Follow up gesprekken	

APC/IB coördineert het geheel en is altijd op de hoogte van de te volgen stappen/oplossingen/hulp. De APC/IB heeft altijd overleg met de leerkracht en ondersteunt de leerkracht bij de uitvoering van de te volgen stappen.

Bijlage 3: Signaalkaart pesten

Signaalkaart pesten: de 6 pest-alerts!

1 Let op vluchtgedrag

2 Kijk naar rol-vastheid

3 Let op signaalgedragingen

4 Er is geen schuldgevoel of verzoening

5 Het is fysiek grensoverschrijdend

6 Herhaald plagen is pesten

Tip

- Weg met vooroordelen**
Alle kinderen kunnen slachtoffer zijn van pesten, dus weg met vooroordelen dat alleen de kneusjes gepest worden. Ook de jongen die goed kan sporten of het meisje dat populair is, kan slachtoffer zijn van pesten. Het standaardprofiel van een slachtoffer of dader bestaat niet!
- Neem signalen serieus**
Als kinderen aangeven dat ze gepest worden of wanneer ouders hiervan melding maken in school, neem deze signalen dan serieus. Ook al heb je het pesten niet kunnen waarnemen, het betekent niet dat er niet gepest wordt. Het is voor kinderen vaak lastig om toe te geven dat ze gepest worden, dus elk signaal moet serieus genomen worden. Bovendien kan pesten zo subtiel zijn dat slechts weinig leerlingen het waarnemen, daardoor kan het lijken dat het niet voorkomt.
- Doe onderzoekjes en testjes**
Kinderen weten vaak goed wie door wie gepest wordt in de klas. Je kunt kleine onderzoekjes en testjes doen om er achter te komen wat kinderen weten. Natuurlijk kan het beeld dat kinderen hebben vertekend zijn, maar het kan goede aanwijzingen bevatten.

Pestgedrag is vaak moeilijk te herkennen. Deze 6 'alerts' kunnen helpen om alert te zijn op pestgedrag. Het betekent overigens niet dat er niet gepest wordt als er op alle alerts negatief wordt geantwoord. Maar zelfs bij één positief antwoord is het tijd voor extra aandacht en misschien wel maatregelen.

Deze kaart is bedoeld om je te helpen om belangrijke signalen niet over het hoofd te zien.

Kinderen die gepest worden proberen vaak sociale groepen waarin ze het risico lopen om gepest te worden te vermijden. Deze vermindering noemen we vluchtgedrag. Voorbeelden zijn: alléén spelen op het schoolplein, langdurig toiletbezoek of in de gang blijven hangen, vrijwillig extra taken doen als de school uit is of tijdens het speelkwartier.

1 Let op vluchtgedrag

Bij pesten heeft iedereen zijn vaste rol, dit in tegenstelling tot plagen. Als iets een plagerijtje lijkt, kijk dan eens of het altijd dezelfde is die plaagt en altijd dezelfde die moet incasseren. Bij pesten zien we ook altijd meelopers en omstanders. De pester staat meestal niet alleen, de gepeste wel. Wees je ervan bewust dat pesten niet altijd uit grote gedragingen bestaat, soms is het een stemmetje imiteren of iemand nadoen, maar altijd in dezelfde rollen.

2 Kijk naar rol-vastheid

Kinderen die gepest worden, vertonen soms signaalgedrag. Dit kunnen onschuldige gedragingen zijn die aangeven dat er stress is: krabben, tics, vreemd praten, opeens druk met iets bezig zijn, dromen. Maar het kunnen ook ernstige signalen zijn zoals vaak ziek zijn, buikklachten of zelfbeschadiging (met een schaar in je arm snijden of jezelf opzettelijk verbranden).

3 Let op signaalgedragingen

Kinderen maken ruzie en vechten, dit hoort erbij, maar vaak hebben kinderen na afloop een schuldgevoel of zoeken ze naar een manier om te verzoenen. Elkaar voor een aantal dagen ontwijken kan ook een manier van verzoening zijn. Bij pesten zien we dat de pester meestal niet wil verzoenen en ook niet begrijpt waarom. Schuldgevoel ontbreekt omdat het slachtoffer het in zijn ogen verdient. Zie je dat kinderen conflicten hebben, maar geen toenadering zoeken dan is er misschien iets aan de hand.

4 Er is geen schuldgevoel of verzoening

Pesten is soms letterlijk fysiek grensoverschrijdend en als iemand te dicht in de buurt komt kan dat bedreigend zijn. Pesters gaan deze grens vaak subtiel over door het slachtoffer even te duwen in het langlopen terwijl ze boeken uitdelen, de weg te blokkeren, onder de tafel met de voeten tegen de stoel te duwen en soms door heel dicht op de ander te staan. Fysiek grensoverschrijdend kan ook op afstand door de ander aan te staren terwijl het slachtoffer alles doet om de blik te ontwijken.

5 Het is fysiek grensoverschrijdend

Vaak wordt negatief gedrag afgedaan als een plagerijtje. Als het een herhaling is dan gaat het duidelijk om pesten. Een plagerijtje is leuk als het eenmalig is. Herhaling kan ook voorkomen omdat niet één leerling een geintje uithaalt, maar meerdere leerlingen hetzelfde geintje uithalen met hetzelfde slachtoffer. Heb je een geintje vaker gehoord: stop het!

6 Herhaald plagen is pesten

Radboud Universiteit

praktikon

Voor onze contactgegevens zie: www.pestkopapenkop.nl

Disclaimer: Deze kaart is slechts een hulpmiddel voor scholen en leerkrachten. De makers kunnen niet garanderen dat elke vorm van pesten hierdoor herkend of voorkomen wordt. De intentie is de professionaliteit van de leerkracht te ondersteunen en daarom kunnen de makers niet aansprakelijk gesteld worden voor de gevolgen van het gebruik van deze kaart.

Copyright Apemanagement® Eijsden en Praktikon, Nijmegen.

Deze kaart mag zonder toestemming gekopieerd en vermenigvuldigd worden mits met bronvermelding. De teksten en plaatjes mogen niet door derden voor commerciële doeleinden gebruikt worden.